

K jednomu problému aplikace IFRS v malých a středních podnicích[#]

(Diskuse k problému: *oceňování majetku a závazků v malých a středních podnicích.*)

Zdenka Cardová*

V koncepčním rámci mezinárodních účetních standardů pro sestavování a předkládání účetní závěrky (IASB, 2005) jsou kromě jiného definovány základní způsoby oceňování:

- a) V historických nákladech, kdy se aktiva oceňují na úrovni vynaložených peněz nebo peněžních ekvivalentů, kterou by bylo třeba vynaložit na jejich získání v době jejich pořízení. Závazky se oceňují na úrovni příjmů, které by bylo možno získat směnou při postoupení závazku, nebo v některých případech v úrovni peněz nebo peněžních ekvivalentů, kterou bude třeba podle očekávání vynaložit na úhradu závazku v běžném podnikání.
- b) Běžnou cenou, kdy se aktiva oceňují na úrovni peněz nebo peněžních ekvivalentů, které by musely být zaplacený, jestliže by se stejné nebo podobné aktivum pořizovalo v současné době. Závazky se oceňují v nediskontované částce peněz nebo peněžních ekvivalentů, která by byla nutná k vypořádání závazku v současnosti
- c) Realizovatelnou hodnotou, kdy se aktiva oceňují na úrovni peněz nebo peněžních ekvivalentů, kterou by bylo možno získat prodejem aktiv při jejich běžném vyřazení. Závazky se oceňují v jejich vypořádacích hodnotách – tj. v nediskontované částce peněz nebo peněžních ekvivalentů, které bude třeba podle očekávání zaplatit k úhradě závazku v běžném podnikání.
- d) V současné hodnotě, kdy aktiva se oceňují v současné diskontované hodnotě budoucích čistých přítoků peněz, které se očekávají, že položka bude vytvářet v běžném podnikání. Závazky se oceňují v současné diskontované hodnotě budoucích čistých odtoků peněz, které se očekávají, že budou nutné k vypořádání závazků v běžném podnikání.

Dále je ve standardech k oceňování používána v koncepčním rámci blíže nedefinovaná fair value, která značí částku, za kterou může být aktivum směřeno mezi znalými, ochotnými stranami v nespřízněné transakci za obvyklých podmínek.

Podíváme-li se na jednotlivé oceňovací základny z hlediska praktické aplikace, zjišťujeme, že kromě historických cen a ve velmi omezené míře i fair value je výsledek ocenění zatížen do značné míry subjektivním faktorem osoby oceňovatele. To klade na osobu oceňovatele vysoké nároky z hlediska odbornosti a také vysokou míru zodpovědnosti. Z těchto nároků pak vyplývají i poměrně vysoké náklady na ocenění. I při nejlepší vůli všech zúčastněných je subjektivní faktor dominantní (tři nezávislí znalci nám přinesou tři různá ocenění) a někdy je správné ocenění prakticky nemožné, což je zvláště patrné u nemovitostí.

[#] Článek je zpracován jako jeden z výstupů výzkumného záměru *Rozvoj účetní a finanční teorie a její aplikace v praxi z interdisciplinárního hlediska* s registračním číslem MSM6138439903.

^{*} Ing. Zdenka Cardová – odborná asistentka; Katedra finančního účetnictví a auditingu, Fakulta financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; <cardova@vse.cz>.

Určit životnost budovy a tedy míru odpisování a její tržní cenu je úkol spíše pro Pýthii než pro člověka, byť erudovaného odborníka. Rovněž stanovení diskontní míry při určování časové hodnoty peněz je velmi problematické a vyžaduje i trochu věšteckých schopností. Dochází tak k tomu, že teoretická snaha o co nejpoctivější a nejvěrnější zobrazení v praxi přináší značnou míru nejistoty výsledku a určité „rozmazání“ přesnosti vykazovaných hodnot. Paradoxně může i dobře míněná snaha o poctivé a věrné zobrazení vést k opaku. Protože je možno poctivost a věrnost zobrazení hodnotit až ex post z vývoje v dalších obdobích, je tak dána možnost „zhrzeným“ investorům, jimž jejich investice nepřinesla očekávané výsledky, napadnout poctivost a věrnost zobrazení a požadovat náhrady.

Připočteme-li k tomu i stále silnější tlak na management z hlediska trestní odpovědnosti za porušení principu věrného a poctivého zobrazení (i nedbalostního, nikoli pouze úmyslného), musí nám být odpovědných pracovníků trochu líto. Nejpatrnější tlak je vidět v USA, kdy po vstupu v platnost Sarbanes Oxley Act, který přijal roku 2002 Kongres po sérii finančně účetních skandálů (Enron, WorldCom), stále více špičkových vedoucích pracovníků opouští svá místa – během prvního pololetí letošního roku opustilo svůj post 15 560 výkonných ředitelů a vicepresidentů, což je o polovinu více než loni. (BDO, 2006) Účelem oceňovacích metod je dosáhnout co nejlépe zobrazit finanční pozici podniku – v účetní závěrce dosáhnout pravdivý a věrný obraz finanční pozice, výkonnosti a změny ve finanční pozici podniku. Tento pravdivý a věrný obraz slouží uživatelům informací, obsažených v účetních závěrkách jejich ekonomickému rozhodování. Hlavními uživateli jsou především investoři, poskytovatelé výpůjčního kapitálu, obchodní věřitelé a zákazníci, dále zaměstnanci, vlády a veřejnost.

U malých a středních podniků je struktura uživatelů trochu jiná – majiteli podniků bývá velmi omezený okruh osob, které často pracují v managementu a pokud ne, intenzivně se o podnik zajímají, podniky bývají jen výjimečně veřejně obchodovatelné. Financování podniků je řešeno na bázi bankovních úvěrů a banky při poskytování úvěrů zajištěných zástavami majetku vyžadují ocenění vlastními znalci. Při případném prodeji podniku nebo vstupu dalšího investora vždy probíhá důkladné prověřování finanční pozice podniku.

Je tedy otázkou, zda při aplikaci IFRS v malých a středních podnicích trvat na použití oceňovacích metod, které podniku přináší vysoké náklady a uživatelé je prakticky nevyužijí. Určitou inspirací může být „hongkongský model“ (Ernst & Young, 2006), ve kterém byla zpracována koncepce účetních standardů pro malé a střední podniky, ve které se upouští od poctivého a věrného zobrazení a veškerý majetek a závazky se oceňují v historických cenách. Důraz je kladen na „náležitou prezentaci“ v souladu s účetními standardy.

Závěr

Jistou možností, jak implementovat IFRS pro malé a střední podniky, se jeví jistá zjednodušená forma IFRS, kdy by malé a střední podniky, které nejsou veřejně obchodovatelné, používaly metodiku IFRS s výjimkou oceňovacích metod, které by byly zúženy na použití oceňování na bázi historických cen, případně na některé případy oceňování ve fair value, pokud by toto ocenění nebylo subjektivně závislé (např. ocenění akciových podílů, obchodovatelných na burze, ocenění podílů ekvivalencí apod.).

Literatura

- [1] IASB (2005): *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví včetně Mezinárodních účetních standardů a Interpretací.* Praha, Svaz účetních, 2005.
- [2] BDO (2006): *Sarbanes a Oxley zákon.* BDO Bulletin, 2006, č. 9, s. 10.
- [3] Ernst & Young (2005): *Srovnávací studie o stavu aplikace IFRS u nekotovaných společností v šesti evropských státech.* [on-line], Praha, Ernst & Young, c2005, [cit. 30. 9. 2007], <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/comparative_study_cz.pdf>.

K jednomu problému aplikace IFRS v malých a středních podnicích

Zdenka Cardová

ABSTRAKT

Text je zaměřen na problém oceňování majetku a závazků v malých a středních podnicích při aplikaci IFRS. Možností řešení problému je zúžit oceňování majetku a závazků pouze na bázi historických cen.

Klíčová slova: Malé a střední podniky; Oceňování.

About One Problem when Applying IFRS in Small and Medium-sized Enterprises

ABSTRACT

The article is focused on valuation of property and liabilities in small and medium-sized enterprises while applying IFRS. One possibility of solving this problem is to reduce valuation of property and liabilities only to historical price basis.

Key words: Small and medium-sized entities; Valuation.

JEL classification: M41.